

Butan plin, d. d. – z inovacijami do prihrankov

Janez TUŠEK

Učinkovita raba energije je vprašanje, ki se vse pogosteje zastavlja tako v strokovni kot laični javnosti. Podjetja iščejo vedno nove načine, kako ponuditi okolju prijazne in hkrati varčne energetske rešitve. O uporabi utekočinjenega naftnega plina v Sloveniji in energetskih trendih smo se pogovarjali s Tomažem Grmom, generalnim direktorjem družbe Butan plin.

Ventil: Prosim vas, da na začetku na kratko predstavite vaše podjetje, njegovo zgodovino, lastništvo, število zaposlenih in glavno dejavnost, vaše kupce in dobavitelje, konkurenco in podobno.

Tomaž Grm: Butan plin, d. d., je vodilni distributer utekočinjenega naftnega plina v Sloveniji. Leta 1997

smo se strateško povezali z največjim distributerjem UNP na svetu **SHV Energy**, ki zadovoljuje potrebe po energiji milijonom potrošnikov v 27 državah sveta. Lastniško smo povezani z italijanskim Liguigasom. Naša področja poslovanja so plin za ogrevanje, v jeklenkah za uporabo v gospodinjstvu, industriji, gostinstvu in kmetijstvu, avtoplin in v zadnjem letu vse pomembnejše alternativne energetske rešitve v kombinaciji z utekočinjenim naftnim plinom.

Ventil: Glede na to, da v Sloveniji nimamo naravnih virov za pridobivanje gorljivih plinov, vas prosim, da nam pojasnite, katere vrste plinov v Sloveniji uporabljamo, od kod vse jih dobivamo in za kakšne namene jih uporabljamo.

Tomaž Grm: V Sloveniji se uporabljata predvsem zemeljski in utekočinjeni

naftni plin. Dobava in distribucija zemeljskega plina potekata po plinovodnem omrežju, glavna izvoznica zemeljskega plina pa je Rusija. Utekočinjeni naftni plin kot stranski produkt pri predelavi nafte in zemeljskega plina se dobavlja po železnici in cesti, dobivamo pa ga predvsem iz Kazahstana, Rusije in Italije.

Ventil: Ali se glede porabe plina za ogrevanje ali pa za pogon cestnih vozil zelo razlikujemo od sosednjih držav?

Tomaž Grm: Poraba plina za ogrevanje v Sloveniji bistveno ne odstopa od porabe v ostalih evropskih državah, pri uporabi avtoplina pa je Slovenija precej v zaostanku. Odstotek vozil na avtoplin je namreč še vedno relativno nizek.

Ventil: V strokovni in tudi laični javnosti danes pogosto slišimo različna mnenja, kateri energent je za ogrevanje stanovanjskih enot in tudi delavniških prostorov najprimernejši glede cene, okolja, enostavnosti ogrevanja in podobno. Ali nam lahko argumentirano opišete, kakšno je resnično stanje v tem času na Slovenskem?

Tomaž Grm: Izbira energenta oziroma celovite energetske rešitve je odvisna od številnih dejavnikov, kot so energetske potrebe uporabnika, velikost objekta, cena energenta, izolacijska učinkovitost objekta, ... V objektih s slabo izolacijo so toplotne

Tomaž Grm, generalni direktor družbe Butan plin

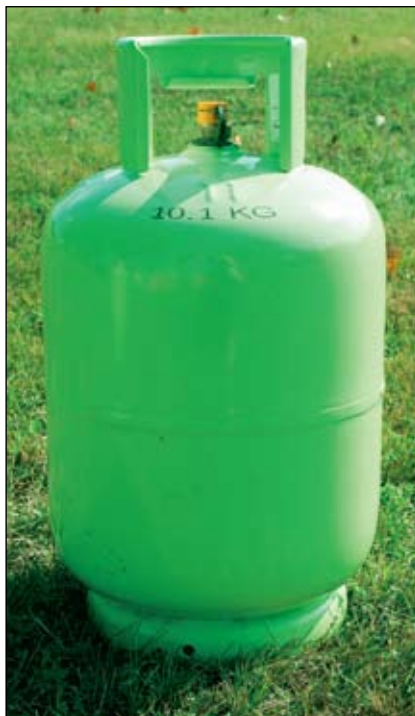
izgube zelo velike in temu primerna je tudi poraba, zaradi česar bo cena energenta pomemben odločevalni faktor. Nasprotno pa bo v dobro izoliranih prostorih in ob manjši kvadraturi poraba nižja, zato je treba pretehtati, ali je relativno visoka investicija v nove alternativne energetske rešitve, ki obljublajo velike prihranke, res upravičena. Z vidika okolja je izbira okolju prijaznih energentov precejšnja, vsekakor lahko v to kategorijo uvrstimo tudi plin s skoraj ničnim vplivom na okolje z vidika emisij CO₂. Pri odločitvi za energent včasih tudi pozabljamo, da je končni strošek ogrevanja odvisen od višine vloženih sredstev in povračilne dobe investicije ter učinkovitosti energenta za celovito pokrivanje energetskih potreb.

Ventil: Omenili ste, da v podjetju vlagate v razvoj alternativnih energetskih rešitev. Na katere tehnologije ste se osredotočili?

Tomaž Grm: V letu 2011 smo v družbi Butan plin, d. d., dobršen del resursov usmerili na tiste energetske rešitve, ki končnemu potrošniku omogočajo prihranke pri porabi energije. Velik poudarek dajemo soproizvodnji toplotne in električne energije (SPTE), ki je primerna predvsem za tiste porabnike in objekte, ki imajo čez celo leto velike potrebe po elektriki in toploti. To so predvsem gostinski obrati, domovi za ostarele, hoteli, šole in podobno. V letu 2011 smo tako uspešno realizirali kar nekaj projektov, s katerimi so uporabniki krepko znižali svoje stroške za energijo.

Ventil: Katere so ključne prednosti SPTE, specifično kogeneracije na UNP?

Tomaž Grm: Med prednosti kogeneracij, ki jih velja postaviti v ospredje, vsekakor spadajo: učinkovitejša pretvorba goriva v koristno toplotno in električno energijo, doseganje velikih prihrankov pri stroških energije, manjša odvisnost od obstoječih načinov pridobivanja električne energije, bistveno zmanjšanje emisij v okolje in zmanjšanje izgub električne energije zaradi prenosa po daljnovodih.

Butan plin je vodilni distributer utekočinjenega naftnega plina v Sloveniji. Ponuja zanesljiv in udoben vir energije za ogrevanje, kuhanje ter uporabo v industriji, kmetijstvu, gostinstvu in prometu.

Kogeneracijo na utekočinjeni naftni plin odlikujejo nižja investicija, celovita oskrba z energijo in zelo nizke emisije v okolje. S kogeneracijo rešimo oskrbo s toploto, elektriko in plinom za kuhanje. Smiselnost take naložbe se kaže v uravnoteženju proizvodnje električne energije ozi-

roma podpora sistemom proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov.

Ventil: Nam lahko predstavite kakšen primer dobre prakse na področju prihrankov s SPTE?

Tomaž Grm: Lani smo v sodelovanju s podjetjem Energen uspešno realizirali projekt postavitve SPTE v Gostilni Čad pod Rožnikom. Izračun ekonomske investicije je pokazal, da bo ob upoštevanju porabe, stroškov energije in prejete obratovalne podpore gostišče na letni ravni prihranilo vsaj 4.500 €.

Ventil: Pogosto slišimo, da ima Slovenija veliko lesne mase in da jo za ogrevanje premalo izrabljamo. Kako vi gledate na uporabo lesa za ogrevanje?

Tomaž Grm: Res je, Slovenija je ena najbolj gozdnatih evropskih držav in les kot energent je pri nas relativno lahko dostopen. Vendar pa uporaba lesa za ogrevanje zaradi močnih in škodljivih prašnih delcev, ki nastajajo zaradi nepopolnega izgoravanja lesa, ni in tudi ne more biti celovit odgovor na energetske potrebe slovenskih domov in industrije. Glede na tak vpliv na okolje tudi ne more biti odgovor za ogrevanje v večjih mestih. Ko govorimo o izkoriščanju slovenskega potenciala lesa, velja omeniti tudi dejstvo, da precej lesa izvozimo

Butan plin, d. d., zagotavlja prihranke pri porabi energije s ponudbo enot SPTE. Na fotografiji je predstavljena SenerTec Dachs 5,5 kW.

Ob zagonu nove kogeneracije v Gostilni Čad (od leve proti desni): Tomaž Grm, generalni direktor Butan plin d.d., Marko Seršen, direktor Energen d.o.o., in Jože Čad, lastnik Gostilne Čad

v tujino v nadaljnjo predelavo in ga nato po visokih cenah v obliki pelet odkupujemo. Za predelavo lesa v pelete se porabi ogromno energije. Po podatkih ARSO se v celotnem postopku izdelave lesnih pelet porabi od 8 do 13 % energije, ki je uskladiščena v lesnih peletah, v primeru svežega lesa, ki vsebuje več vode, pa ta odstotek naraste celo na 15 do 25 %. Se pa ogrevanje z lesom zagotovo splača tistim lastnikom gozdov, ki za svojo investicijo v novo kotlovnico prejmejo državno subvencijo in si energent tako zagotovijo praktično zastonj.

Ventil: Verjetno je vaša največja prednost, da je uporaba plina za pogon vozil in za ogrevanje z ekološkega vidika brez vpliva. Kaj bi glede ekologije in uporabe različnih energentov še lahko dodali?

Tomaž Grm: Razprave o okoljskih vplivih energentov so vselej dvo-rezen meč. Za plin je znano, da je njegov ogljični odtis relativno nizek, zato velja za enega čistjših energijskih virov. Še vedno pa je fosilno gorivo. Okolju prijazna naj bi bila tudi lesna biomasa z ničnim vplivom na okolje z vidika emisij CO₂. Ni pa zanemarljiva količina prašnih delcev, ki nastaja zaradi nepopolnega izgorovanja lesa. Vemo, da je to v Sloveniji velik problem, ki mu namenja posebno pozornost tudi država s svojimi ukrepi.

Z vidika okolju prijaznih pogonskih goriv lahko plin definitivno označimo kot najboljšo izbiro med pogonskimi gorivi. Predelava vozila na avtoplin namreč predstavlja neprimerno nižjo investicijo kot nakup električnega avtomobila, poleg tega pa je avtoplin okolju prijazno in tudi cenovno dostopno gorivo. Za primer lahko navedemo države, ki so večje porabnice avtoplina, kot so Turčija z 2,300.000 vozili, Poljska z 2,100.000 in Nemčija s 300.000. V Sloveniji pa govorimo o manj kot 10.000 vozilih. Posledično lahko pričakujemo, da se bo to število v nekaj letih podvojilo.

Ventil: Revijo Ventil berejo tudi naši študentje. Prosim vas za informacijo,

koliko inženirjev strojništva imate zaposlenih in kakšna dela najpogostejše opravljajo. Koliko inženirjev strojništva ste v zadnjih petih letih zaposlili v vašem podjetju in kakšne načrte imate v bodoče glede zaposlovanja diplomantov strojništva?

Tomaž Grm: V oddelku za inovacije in razvoj ter v tehničnem sektorju trenutno zaposlujemo štiri inženirje strojništva. Z intenzivno politiko zaposlovanja v zadnjih petih letih smo zaposlili skupno tri strojnike, z njihovim strokovnim znanjem in delovnimi rezultati smo zelo zadovoljni. Investiranje v ljudi je ena temeljnih vrednot Butan plina, zato dajemo priložnost novim znanjem in posameznikom, ki prinašajo v podjetje inovativne ideje in nov zagon.

Ventil: Verjetno so za vaše podjetje najbolj usposobljeni inženirji, ki so zaključili energetske smer študija. Kljub temu nas zanima, katera znanja pri mladih inženirjih strojništva najbolj pogrešate oziroma kakšen profil inženirja si v vašem podjetju želite?

Tomaž Grm: V današnjem poslovnem okolju je predvsem pomembno, da zna zaposleni svoje strokovno znanje uspešno vključiti v reševanje konkretnih izzivov in rešitev za podjetje ter da ima posluš za sodelovanje z različnimi oddelki v podjetju.

Ventil: Glede na dejavnost vašega podjetja se verjetno z raziskavami in

Butan plin d.d. ponuja cenovno ugodno in okolju prijazno alternativo med pogonskimi gorivi, avtoplin

z raziskovalnim delom ne ukvarjate. Kljub temu vas prosim, da nam predstavite nekaj strokovnih problemov, s katerimi se srečujete v podjetju in kako jih rešujete. Ali sodelujete s Fakulteto za strojništvo v Ljubljani?

Tomaž Grm: Iz strateške povezave s koncernom SHV Energy črpamo sinergijske učinke tudi na področju inovacij in razvoja. Tako sledimo globalnim energetskim trendom, s primeri dobrih praks in izkušenj naših kolegov iz ostalih evropskih držav pa novosti tudi lažje, hitreje in učinkoviteje predstavljamo na slovenskem trgu. V podjetju imamo tudi lasten oddelek za inovacije in alternativne energetske rešitve, ki razvija nove produkte in išče odgovore na energetske potrebe in spremenjene zahteve trga.

S Fakulteto za strojništvo v Ljubljani doslej raziskovalno še nismo sodelovali, seveda pa je takšno povezovanje izobraževalnih inštitucij in gospodarstva zagotovo smiselno, če ne celo nujno.

Ventil: Posebno pozornost posvečate družbeni odgovornosti podjetja. Prosim vas, če lahko opišete dejavnost podjetja na tem področju.

Tomaž Grm: V Butan plinu se zavedamo, da je trajnostni razvoj mogoč le ob vzajemnem sodelovanju z vsemi našimi deležniki. Tako kontinuirano vlagamo v razvoj svojih zaposlenih, v varovanje okolja ter podpiramo prizadevanja številnih športnih, kulturnih in humanitarnih društev, ki delujejo v lokalnih okoljih. Ponosni smo, da smo se v okviru projekta Zlata nit 2010 uvrstili na lestvico najboljših zaposlovalcev. Eden naših večjih družbeno odgovornih projektov je donacija kresničk po slovenskih osnovnih šolah in vrtcih ob pričetku šolskega leta. Z akcijo že tradicionalno opozarjamo na varnost otrok v cestnem prometu in spodbujamo uporabo odsevnih teles pri najbolj ogroženi populaciji v prometu – otrocih. Z vrsto družbeno odgovornih projektov smo se v lanskem letu uvrstili tudi med finaliste za slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS 2011.

Družba Butan plin z vrsto družbeno odgovornih aktivnosti vlaga v razvoj širšega družbenega okolja. V letu 2011 so v projektu Kresničke 44, učencem OŠ po vsej Sloveniji razdelili več kot 3.900 odsevnih teles.

Ventil: Kakšna bo po vašem mnenju energijska oskrba prihodnosti?

Tomaž Grm: Ključno vprašanje energetske oskrbe bo zagotovo, kako privarčevati in ob tem delovati okolju prijazno. Velik potencial za energijske prihranke zagotovo predstavljajo stanovanjske hiše s slabo urejeno izolacijo. Imajo namreč še ogromno rezerve, da dosežejo večjo energetsko učinkovitost.

V Sloveniji imamo tudi relativno star vozni park, ki okolje neprimerno bolj obremenjuje s škodljivimi emisijami. Kot vozniki se vedemo tudi precej neodgovorno, ko se vsak v svojem avtomobilu vozimo v službe in po opravkih. Tukaj je še ogromno rezerve za energijske prihranke.

Prihodnost energetske oskrbe je zagotovo v celovitih energetskih rešitvah, ki kombinirajo in združujejo različne energetske vire in tako kar najučinkoviteje zadovoljujejo specifične energetske potrebe posameznika ali industrije. Okoljski vi-

dik bo pri tem vse bolj pomemben dejavnik izbire, vsekakor pa lahko rečemo, da bo v prihodnjih 50 letih plin eden pomembnejših energentov.

Ventil: Spoštovani gospod Grm, na koncu vas prosim še za kratek opis vaših načrtov.

Tomaž Grm: Temeljno vodilo v letu 2012 bo zagotovo prilagajanje energetskih rešitev končnim kupcem. Globalni trendi nakazujejo, da se je potrebno odmakniti od razmišljanja o posameznem energentu ter se usmeriti v zagotavljanje najboljših kombinacij energetskih virov, ki bodo prinašale končnim uporabnikom prihranke, bodo prijazne do okolja in tako prispevale k trajnostnemu razvoju podjetja in njegovega okolja.

Ventil: Spoštovani, hvala za vaše odgovore na naša vprašanja.

*Prof. dr. Janez Tušek
UL, Fakulteta za strojništvo*